

3. Гребінка Л. Вільям Шекспір. Гамлет, принц Данський. Від перекладача // Л.Гребінка. Радість чорноземна. – К.: Дніпро, 1990. – С.356 – 358.
4. Костенко Л.В. Маруся Чурай. – К.: Дніпро, 1982. – 136 с.
5. Костецький І. Український перекладач Шекспірових сонетів // Шекспірові сонети. В перекладі І.Костецького. – Мюнхен: На горі, 1958. – С.5 – 18.
6. Мова І.Вишенського. Лекція з історії української літературної мови кінця XVI і початку XVII ст. – К.: Рад.школа, 1948. – 22 с.

Михайленко В.В.

Чернівецький національний університет

РІВНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТА ФОРМАЛІЗАЦІЇ ПЕРЕКЛАДУ

Пересічний читач, який не володіє мовою оригіналу, під час читання тексту перекладу сприймає текст як оригінал і дуже рідко звертає увагу на фактор перекладача.

Читач, який володіє мовою оригіналу, при читанні тексту перекладу підсвідомо звертається до мови оригіналу, порівнюючи даний переклад із власним можливим. Для такого читача перекладач тексту є матеріалізованим і виступає його опонентом у процесі сприйняття тексту.

Читач, який володіє мовою оригіналу, є перекладачем або літературознавцем, під час читання тексту перекладу постійно порівнює його з оригіналом, намагається виокремити фактор перекладача, а також визначити шляхи прочитання перекладачем авторських пресупозицій. Таким чином, формується парадигма перекладача та його творча лабораторія.

Поняття “лабораторія” ми розуміємо як процес перекладу та передачі тексту оригіналу мовою перекладу. Існує декілька формалізацій вказаного процесу. Так, В.Комісаров [3] вважає, що процес перекладу відбувається двома етапами:

1) ідентифікація ситуації, описаної в тексті оригіналу та в тексті перекладу (екстралінгвістичний аспект перекладу);

2) встановлення спільних понятійних і структурних категорій (інтралінгвістичний аспект перекладу), пор. стале визначення перекладу: “процес заміни усної/письмової форми одної мови (МО) на мову читача/слухача (МП)” [5,389; пор. також: 1, 404].

В інтерпретації виокремлюється ще один етап: 1) аналіз тексту оригіналу (трансформації всередині оригіналу); 2) трансформація структур тексту оригіналу в структури тексту перекладу (власне переклад); 3) синтез (когезія й когеренція [3,14-15]) у тексті мови перекладу.

У семантиці процес розуміння моделюється за допомогою чотирьох “Wh”- питань:

- 1) Що сказано (зміст)?
- 2) Про що говориться (контекст)?
- 3) З якою метою говориться (мета)?
- 4) Чому використовуються дані мовні засоби (структури)?

Указані категорії необхідно зберегти в процесі перекладу, який віддзеркалює основні конституенти:

S1 T1 a R1

a R2 a S2 a T2 a R3,
де S1 – мовець/автор

T1 – текст оригіналу

R1 – реципієнт первинний

R2 – перекладач як реципієнт

T2 – текст перекладача

S2 – перекладач як мовець

R3 – читач/реципієнт тексту мови перекладу [4,51].

Відтак, тут об'єднуються два процеси – первинної комунікації та вторинної комунікації: створення та сприйняття тексту мовою оригіналу й сприйняття та створення тексту мовою перекладу.

При письмовому типі перекладу мовна ситуація породження письмового тексту оригіналу будь-якого стилю автором для уявленого читача/реципієнта об'єднуються з мовною ситуацією сприйняття тексту мовою оригіналу й породження тексту мовою перекладу перекладачем:

(1) S1 aT1 a R1 (читач оригіналу);

(2) Tr (R1 - читач оригіналу + автор перекладу) a R2 (читач перекладу).

При усному типі перекладу тексту, що був попередньо написаний, зберігається синтез двох ситуацій. Проте усний переклад усного мовлення характеризується тільки однією ситуацією, де перекладачу не потрібно створювати додаткової ситуації завдяки тому, що реципієнти тексту перекладу є її учасниками:

(1) S1 a R1 (+ Rx), де S1 – мовець, R1 – реципієнт/учасник мовлення, Rx – реципієнт/перекладач (не учасник мовлення), завдання якого – тільки передати інформацію, пор. традиційне визначення даного процесу: “передача перекладачем / ”інтерпретатором” висловлення мовою оригіналу (мовця) на мову перекладу (слухача), що уможлиблює комунікацію учасників, які говорять різними мовами”[5, 188].

Отже, необхідно “прочитувати” процес перекладу, моделювати його ситуацію та формалізувати всі можливі варіанти перекладу для більш об'єктивної інтерпретації тексту перекладу.

Література

1. Волков А. Переклад // Лексикон Загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці: Золоті литаври, 2001. – С. 404.
2. Комиссаров В.Н. Теория перевода. – М.:ВШ, 1990. 253 с.
3. Михайленко В.В. Связность – категория текстообразующая – типы средств выражения // Проблемы лингвистического анализа текста и лингводидактические задачи. Тезисы к 7-му зональному научному совещанию Восточно-Сибирского региона. Ч.П.– Иркутск, 1983. С. 14-15.
4. Швейцер А.Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты. – М.: Наука, 1988. – 214 с.
5. Richards Jack C., Platt John, Platt Heidi. Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics. – Edinburgh Gate, Harlow: Longman Group UK Limited, 1999. – 423 p.

Пермінова А.В.

Чернівецький національний університет

ПОЕЗІЯ СІЛЬВІЇ ПЛАТ У ПЕРЕКЛАДАХ ОКСАНИ ЗАБУЖКО

Поетичний переклад – це дзеркало, в якому читач у першу чергу бачить себе на тлі думок і почуттів поета; дзеркало, яке відображає внутрішній світ автора оригіналу. В ідеалі перекладач не повинен поміщати власний образ у створюване ним відображення, залишати своє “я” за його межами у вигляді рамки. Ця рамка може виконувати роль лише опори для дзеркала, а може стати справжнім витвором мистецтва. Саме так варто оцінити поезію Сільвії Плат в українських перекладах Оксани Забужко.

Переклад поетичного твору є модифікацією герменевтичного кола, яке описує шлях розуміння автора через структуру його творів і, навпаки, осягнення символічних нашарувань поетичного простору через внутрішній світ творця.

Поезія Плат є чи не ідеальним матеріалом для перекладу. Її деколи зовсім недбалий стиль є доказом прагнення бути максимально простою й традиційною в плані вираження. Функція форми в дихотомії “форма-зміст” полягає лише в полегшенні сприйняття читачем трансцендентних матерій. Форма її віршів – це тілесна оболонка, крізь яку прагне прорватися вища субстанція. Не добираючи слів, зухвало ставлячись до зовнішньої маніфестації змісту, Плат має за звичку обривати вірші на півдумці. Традиційність, простота форми поезії Плат не єдині помічники праці перекладача. Поезія Плат – це суцільний гротеск, нашарування антиномій. Вона наче зумисне уникає напівтонів,